

(z kapitoly *Typologie českého novináře*)

Neomylný

Neomylnost je nejčastější, a též nejnebezpečnější, žel téměř všudypřítomnou chorobou českého politického (a ve zvláště hypertrofované podobě i kulturního) žurnalistu. Je to jakýsi zastřešující rys, společný velké většině příslušníků řečeného cechu.

Neomylný novinář se nikdy nemýlí, to vyplývá z definice. Neomylný novinář se nemýlí ani tehdy, když se mýlí a dokonce všichni kolem vidí, že se mýlí. Neomylný novinář totiž vždy dokáže najít zdůvodnění, proč se mýlí všichni kolem, a nikoli právě on.

Neomylný novinář uplatňuje svou neomylnost dokonce retroaktivně. On se totiž nemýlil ani nikdy v minulosti, a to ani tehdy, když všechny historické události mezi „*tehdy*“ a „*nyní*“ prokázaly, že minimálně v jednom z těch okamžiků se mýlit musel, prostě jen proto, že v každém z těch okamžiků tvrdil pravý opak toho, co tvrdil v druhém z okamžiků.

Příklad: Novinář, který před 50 resp. 30 lety tvrdil, že nejlepší na světě je socialismus, je mnohdy též novinář, který před 20 lety tvrdil, že nejlepší na světě je kapitalismus. Jsou dokonce i vzácné případy, kdy stále též novinář něco podobného o kapitalismu tvrdil před 70 lety, dříve než pochopil novou pravdu o socialismu. A velmi časté jsou případy těch, kteří se po dočasném poblouznění kapitalismem vrátili zpět ke své dávné pravdě o socialismu.

Tento novinář se nikdy na této časové přímce nemýlil, protože k mýlce není uzpůsoben. Vysvětlení, proč mnohokrát tvrdil různé, navíc protichůdné věci, je prosté: mýlil se svět. Novinář přece vždy myslel: „*Svět se nemýlí, tedy to potvrzuji já, jenž se nemýlím. Pokud se několikrát na ploše jediného století svět zmýlil, nikdo to nemůže dávat za vinu mně, neomylnému novináři, který vždycky věrně popíše neomylný svět.*“

V konkrétnější praxi to lze dobře ukázat na jednom známém a věru uctívaném novináři, který proslul tím, že napsal první knižní rozhovor s tvůrcem polistopadové ekonomické reformy, přičemž tuto vynesl do nebe. Jen pár let poté se stal jedním z ústředních mluvčích názoru, že dotyčný tvůrce ekonomické reformy je zločinec a jeho reforma je zločin, což přece všichni už dávno věděli. Tehdy i dnes má pravdu, protože je neomylný.

Podržtaška

Jeden z nejsmutnějších úkazů na mapě žurnalistického živočichopisu. Jejich svět lze charakterizovat stručně a decentně slovy básníka Gregoryho Corsa: „*Poněvadž jsem ve svých názorech a ctěních závislý na hrdinech, jednám podle pravých pravd a bludů*“. Podržtaška byl až do konce roku 1989 víceméně prototypem českého novináře. Tehdy se též dalo říci Držhuba, vyšlo to skoro nastejno. Mezi Držhubou a Podržtaškou byl jen ten rozdíl, že Podržtaška držel hubu jaksí aktivněji, snaživěji. Proto se dopracovával funkcí, na rozdíl od řadových Držhubů, kteří v lepším případě v novinářské profesi přežívali, v horším, avšak důstojnějším (ne však častém) ji více či méně dobrovolně opouštěli.

Dnes Držhubové téměř vymizeli, respektive transformovali se, prostě proto, že zmizelo nebo se proměnilo prostředí, které je generovalo. Zůstali Podržtaškové. Nemylme se však: mnozí dnešní Podržtaškové vyrostli právě z tehdejších Držhubů, a v horším případě setrvali u svého podržtaškovství i přes průvan věků, neboť tato vlastnost je nedělitelnou součástí jejich osobnosti, a nikoli jen z nouze přijatou stylizací.

Správný Podržtaška za minulého režimu vedl stranickou či aspoň svazáckou buňku již na fakultě, kam se díky svým aktivitám toho druhu zpravidla dostal na první pokus. Též se ihned po absolutoriu dostal hned na první pokus do prestižního média, lze-li vůbec některé z tehdejších médií nazvat prestižním. V takto získané pozici postupoval dále, poučovav za pochodu národ o kvalitách socialistického soutěžení, důležitosti boje o zrno, významu

přejímání sovětských zkušeností a nepřijatelnosti imperialismu v jakékoli jeho podobě. Převrat v listopadu 1989 uvítali tací jedinci zpravidla s trikolórou na klopě a akciemi domovského listu, velmi záhy zprivatizovaného stylem „kdo dřív přijde, ten víc mele“, v šupleti.

Velice záhy pochopili všechny kvality kapitalismu a málem se slzou v oku vzpomněli, jak jim zlý socialismus bránil v rozletu. (Zde si, prosím, připomeňte stručně kapitolku Neomylní.)

Mnozí z těchto Podržtašků se stali opěvateli nového řádu, někteří z nich aspirovali na pozice tiskových mluvčích kapitalistických politických stran. Točili televizní seriály, v nichž léčili socialismem nemocný lid novou myšlenkou a perspektivou.

Těžko říci, v kterém přesně okamžiku se tento trend chování Podržtašků zlomil. Patrně tehdy, když noví pánové jevíli málo zájmu o služby Podržtašků a někteří některým to dali pádně a nevybíravým způsobem najevo. To je však pro Podržtašku největší myslitelná potupa: *Hledíte, chtěl jsem sloužit, jak nejlíp umím a jak jsem konec konců po léta zvyklý, a oni takhle! Najdu si jiné, jimž tu tašku podržím a kteří to náležitě ocení.*

Stalo se. Ze zástupu Podržtašků se začaly odlupovat nejprve skupinky, pak celé roje, až nezbyl žádný. Všichni přeběhli tam, kde mohou držet tašku. Kde se to žádá a cení.

Je třeba říci, že podržtaškovství není jen ryze novinářskou úchylkou. Potkává i jiné profese, bohaté podnikatelské kruhy nevyjímaje. Takovou exemplární ukázkou předvedl jeden znamenitý obchodník se sportem a jiným zbožím. Ještě pár týdnů před volbami byl přítelem předsedy Y. Den po volbách o témž prohlásil, že je trubec, domýšlivec, ňouma a muž bez budoucnosti. Načež začal adorovat předsedu Z. Co byste neřekli: předseda Z přece vyhrál ty volby, jaká náhodička!

Abychom však nenechali ladem svrchu zmíněné Držhuby. Ani držhubovství totiž, tak jako žádná jiná fyzikální veličina, neodplynulo jen tak do astrálu. Držhubovství jen získalo trochu novou podobu a trochu jiné důvody. Dnešní Držhuba drží hubu nikoli ze strachu před politickou perzekucí, nýbrž před vyloučením z elitní party „hochů, co spolu mluví“. Ačkoli jsme úvodem vznesli vážné pochybnosti o intelektuálních schopnostech většiny českých novinářů, tu a tam se stane, že výjimka stvrdí pravidlo. Občas některý novinář pochopí, že to, co tvrdí jeho kolegové, nadřízení, majitelé a političtí guruové, je nesmysl jak dům. Přesto drží hubu. Proč? Protože v opačném případě by byl vyobcován nejprve ze zasvěceného kruhu profesního okolí, možná by dokonce přišel i o výhodný flek, v horším případě by se ocitl na černé listině a už by si nevrzl v žádném médiu, protože všechna média a novináři v nich nade vše jiné ctí loajalitu ke svému souručenství. Ne že by nebyli demokratičtí: „Klidně si myslí, co chceš, jen to prosím nikde nevykládej, nebo....“ V mediální teorii se tomu říká „spirála mlčení“. Komunisté tomu za svých časů říkali prostěji: „Kdo nejde s námi, jde proti nám“. A na tomto žírném záhumenku prosperuje dnešní české novinářské držhubovství.